

สานต่อความพอเพียงโดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำไม้ตะพุด ตำบลโคลน จังหวัดสระบุรี

Continue to Sufficiency local knowledge communication
to make walking stick at Klon district Saraburi province

กัญญพัตส บญล่ำ¹ เพชรรัตน์ บริสุทธิ์²

¹อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Kunkung1984@gmail.com

²อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Tamod@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำไม้ตะพุด ตำบลโคลน จังหวัดสระบุรี อีกทั้งเป็นการสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านและการสร้างงานให้แก่ชุมชน สามารถเป็นต้นแบบในการสร้างคนและพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยใช้วิธีการศึกษาแบบอดีตชีวประวัติ สัมภาษณ์เชิงลึกมีการสังเกตและจดบันทึกการเก็บเอกสารวิเคราะห์เชิงข้อมูล โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ประชากรคือผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้สนใจในการสานต่อภูมิปัญญาจำนวน 50 คนจาก 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 7 บ้านสะพานขาว หมู่ 9 บ้านเนินบอระเพ็ด ด้วยแบบสัมภาษณ์เพื่อประมวลข้อมูลเบื้องต้น และการสรุปบทเรียนร่วมกันถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนด้วยการจัดเวทีประชุมและสาธิตกระบวนการขั้นตอนการทำไม้ตะพุด การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมโดยใช้หลักการวิเคราะห์แบบสามเส้าเพื่อค้นหาแนวทางการทำไม้ตะพุดและผลการวิจัยพบว่าการถ่ายทอดภูมิปัญญาของการทำไม้ตะพุดมีดังนี้ 1. การบอกเล่า 2. การสาธิต 3. การปฏิบัติจริง 4. การถ่ายทอดด้วยสื่อ จากการดำเนินการวิจัยพบว่าชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง จากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนสามารถที่จะเป็นต้นแบบในการนำไปปฏิบัติตาม โดยการเป็นต้นแบบต้นแบบการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และถ่ายทอดความรู้สู่สาธารณชน สามารถนำไปแก้ปัญหาความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคม อีกทั้งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเป็นองค์ประกอบให้ชุมชนมีความพอเพียงพึ่งตนเองได้ และยังสามารถที่จะสร้างประโยชน์เพื่อสังคมต่อไป โดยการแบ่งปันความรู้ความช่วยเหลือผู้อื่น สร้างกลุ่มและเครือข่ายเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่น และเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสังคมและชุมชนให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญา ไม้ตะพุด

ABSTRACT

This research aims to study making walking stick at Klon district Saraburi province. They can be a prototype for human and social development. The data was collected using autobiographical methods in depth interview observing and taking notes and review from document. The population is 8 people, and 50 people are interested in the wisdom of the village. Interview with the data processing. Bring the knowledge to the community by organizing a meeting and demonstration process. Analyze the participant data using trigonometric analysis to find out how to make cane. The research found that the wisdom of cane making is as follows. 1. The narrative 2. The demonstration 3. The real practice 4. The media. The descriptive analysis was employed to analyze the data walking stick at Klon district Saraburi province is identity can be a model for other to follow. They could apply the principle of sufficiency economy for his own living and transfer of knowledge to public. People in community can adapt to solve poverty and can be self-reliant. This process can be adopted by an individual a society. When people are self-sufficient and can be self-reliant. They should share knowledge and help other to create a network with other community to raise the quality of life in society.

Keywords: sufficiency economy. Knowledge, walking stick

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นเป้าหมายของกลุ่มทางเศรษฐกิจ ในการเป็นตลาดและฐานการผลิตสินค้า บริการและการลงทุน ผลักดันให้ผู้ประกอบการต่างเร่งพัฒนามาตรฐานการผลิตให้มีการผลิตที่ตอบโจทย์ในด้านต่างมากขึ้น ซึ่งรวมไปถึงผู้ประกอบการระดับชุมชนในการเร่งพัฒนาศักยภาพชุมชนและนำสิ่งที่มีคุณค่าในชุมชนนำมาสร้างสรรค์ พัฒนาให้มีความทันสมัยและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน วิถีชีวิตและภูมิปัญญาในการถ่ายทอดองค์ความรู้และนำมาซึ่งการพัฒนาชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบันผู้บริโภคอยู่ในการระแสบริโภคนิยมสินค้าที่เป็นธรรมชาติ สินค้าอสังวฒนธรรม สินค้าส่งเสริมสุขภาพ หรือสินค้าช่วยสนับสนุนชุมชน(พรศิริกอนวล, 2553) ดังนั้นผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถที่จะผลิตและพัฒนาไปได้ไกลถึงสินค้าการส่งออกของอาเซียนได้เช่นเดียวกัน

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ผ่านการผลักดันของผู้ประกอบการให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นเพื่ก้าวขึ้นสู่บทบาทของการเป็น ผู้ประกอบการส่งออกของประเทศไทยที่มีมาตรฐาน และการผลิตที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมส่งออกไปทั่วโลกประกอบกับในยุคปัจจุบันนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจทุกระดับควบคู่กับการเชื่อมโยง ความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมด้วยการบูร

ณาการปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบภายในท้องถิ่น การจัดหาทุน วัสดุอุปกรณ์ผสมผสานกับเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ถูกต่อยอดหรือประดิษฐ์ที่มีความก้าวหน้าและทันสมัยมากยิ่งขึ้น ดวงฤทัย อรรถแสง. (2552).

จังหวัดสระบุรีมีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามประมาณร้อยละ 70ของการประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม ยังขาดการนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในท้องถิ่นมาบูรณาการดำเนินงานเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มหรือประโยชน์สูงสุดทั้งๆที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นและพื้นที่นั้นๆ เช่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เช่นการทำไม้ตะพด โดยที่สิ่งเหล่านี้เกิดมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาแต่อดีตหรือมีการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังบ้างแต่ก็ไม่มากนักมีการผลิตแต่ยังขาดความเป็นรูปธรรมหรือการถ่ายทอดเรื่องราวที่สำคัญ องค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าฉบับวันจะสูญหายไปกับตัวบุคคลผนวกกับการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน ตำบลโชน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ยังขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้าง เป็นกระบวนการการผลิตเพื่อที่จะต่อยอดเป็นสินค้าของชุมชน อีกทั้งไม่มี การปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆ

ชาวบ้าน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี มีอาชีพทำการเกษตรกรรมส่วนใหญ่ เมื่อเว้นว่างจากการเกษตรก็มีการประกอบอาชีพเสริม บางครัวเรือนก็ทำเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่โบราณ มีการพัฒนาตลาดขายให้มีความหลากหลายและสวยงาม โดดเด่นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสินค้าเชิงวัฒนธรรม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของชุมชน การให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพชุมชน และการใช้จุดแข็งทางวัฒนธรรม ไม้ตะพดเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นสิ่งที่ผลิตขึ้นด้วยมือ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการผลิตและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ชุมชนโชน จังหวัดสระบุรี เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าของตนเองหลายอย่าง โดยเฉพาะการทำไม้ตะพดในการสร้างงานสร้างรายได้ ให้แก่คนในชุมชน อีกทั้งยังเป็นสืบสานองค์ความรู้ให้แก่นักเรียนนักศึกษาอันก่อให้เกิดการเรียนรู้การถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลัง การศึกษาครั้งนี้ยังมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีการส่งเสริมความร่วมมือของผู้คนในชุมชนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ความพอเพียงไปพร้อมกัน

ดังนั้นจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลการถ่ายทอดสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์ความรู้ของคนสมัยก่อนคือการถ่ายทอดภูมิปัญญานั้นเอง

เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและ สังคม ด้วยการสืบสาน ถ่ายทอดให้กับคนในสังคมได้รับรู้ตระหนักถึงคุณค่า คุณประโยชน์ และนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงผ่านอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลความรู้สาธารณะ โดยการจัดเก็บองค์ความรู้เชิงประจักษ์เพื่อสานต่อไปยังลูกหลานและบุคคลที่สนใจได้ต่อไปในอนาคต จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นที่มาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการสืบสานขั้นตอนการดำเนินและเทคนิคการทำไม้ตะพด ตำบลโซลน จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อพัฒนากระบวนการทำไม้ตะพด ของตำบลโซลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องสานต่อความพอเพียงโดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำไม้ตะพด ตำบลโซลน จังหวัดสระบุรี โดยมีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่การปกครอง ตำบลโซลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
2. ขอบเขตด้านประชากร การศึกษาและเก็บข้อมูลชาวบ้านตำบลโซลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ในพื้นที่โดยคัดเลือกผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้สนใจในการสานต่อภูมิปัญญา จำนวน 2 ตำบล จำนวน 50 คน
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการสำรวจลงพื้นที่และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำไม้ตะพด ตำบลโซลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
4. ขอบเขตด้านเวลา ใช้เวลาในการศึกษาลงพื้นที่และเก็บข้อมูลในช่วงเดือน ตุลาคม - ธันวาคม 2560

4. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ไม้ตะพด หมายถึง ไม้เถาอย่างหนึ่งทำด้วยไม้รวกเป็นต้น ยาวประมาณ 1 เมตร
2. ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเรียนรู้มาจากปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง และความเฉลียวฉลาดของแต่ละคนหรือผู้มีความรู้ในหมู่บ้านในท้องถิ่นต่างๆ ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเรื่องการทำมาหากิน เช่น การจับปลา การจับสัตว์ การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า การทำเครื่องมือการเกษตร ชลทิตย เอี่ยมสำอาง, และวิศน์ ศีลตระกูล. (2533).
3. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อนคือ ตั้งตัวให้มีความพอมีพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะหุ่่มเทศสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป สุเมธ ตันติเวชกุล (2544: 284-291)

5. กรอบแนวคิดในการศึกษา

งานวิจัยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการทำไม้ตะพด ของตำบลโซลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ได้การศึกษาได้ดำเนินการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ไม้ตะพดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของ
ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัด
สระบุรี

1. ศึกษากระบวนการทำไม้ตะพด
2. ศึกษารูปแบบการทำไม้ตะพด
3. สืบสานและถ่ายทอดการทำไม้ตะพด
4. พัฒนาการกระบวนการการทำไม้ตะพด

1. เป็นสินค้า OTOP
2. โอกาสทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน
4. สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือวิจัยคือ การสำรวจการ
สัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การจัดเวทีเสวนา (Focus Group) การประชุมแบบ มีส่วนร่วม
ของชุมชนและการวิเคราะห์เนื้อหา

ประชากร คือ ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้สนใจในการสานต่อภูมิปัญญา
จำนวน 50 คนจาก 2 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ 7 บ้านสะพานขาว หมู่ 9 บ้านเนินบอระเพ็ด ด้วย
แบบสัมภาษณ์เพื่อประมวลข้อมูลเบื้องต้น และการสรุปทบทเรียนร่วมกันถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนด้วย
การจัดเวทีประชุมและสาธิตกระบวนการขั้นตอนการทำไม้ตะพด

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมโดยใช้หลักการวิเคราะห์แบบสามเส้าเพื่อค้นหาแนว
ทางการทำไม้ตะพดและกระบวนการพัฒนาการทำไม้ตะพดเพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่
การเป็นวิสาหกิจชุมชนในอนาคต

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1 ขอความร่วมมือกลุ่มเป้าหมายเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือ โดยอธิบายและชี้แจง
ถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของการวิจัย วิธีการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งกำหนดวันและเวลาเก็บข้อมูลแก่
กลุ่มเป้าหมาย

2 ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (in – depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลจนครบตามจำนวนที่
กำหนด 8 คน แบบการพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. จัดเวทีประชุม (Focus Group) แลกเปลี่ยนเรียนรู้

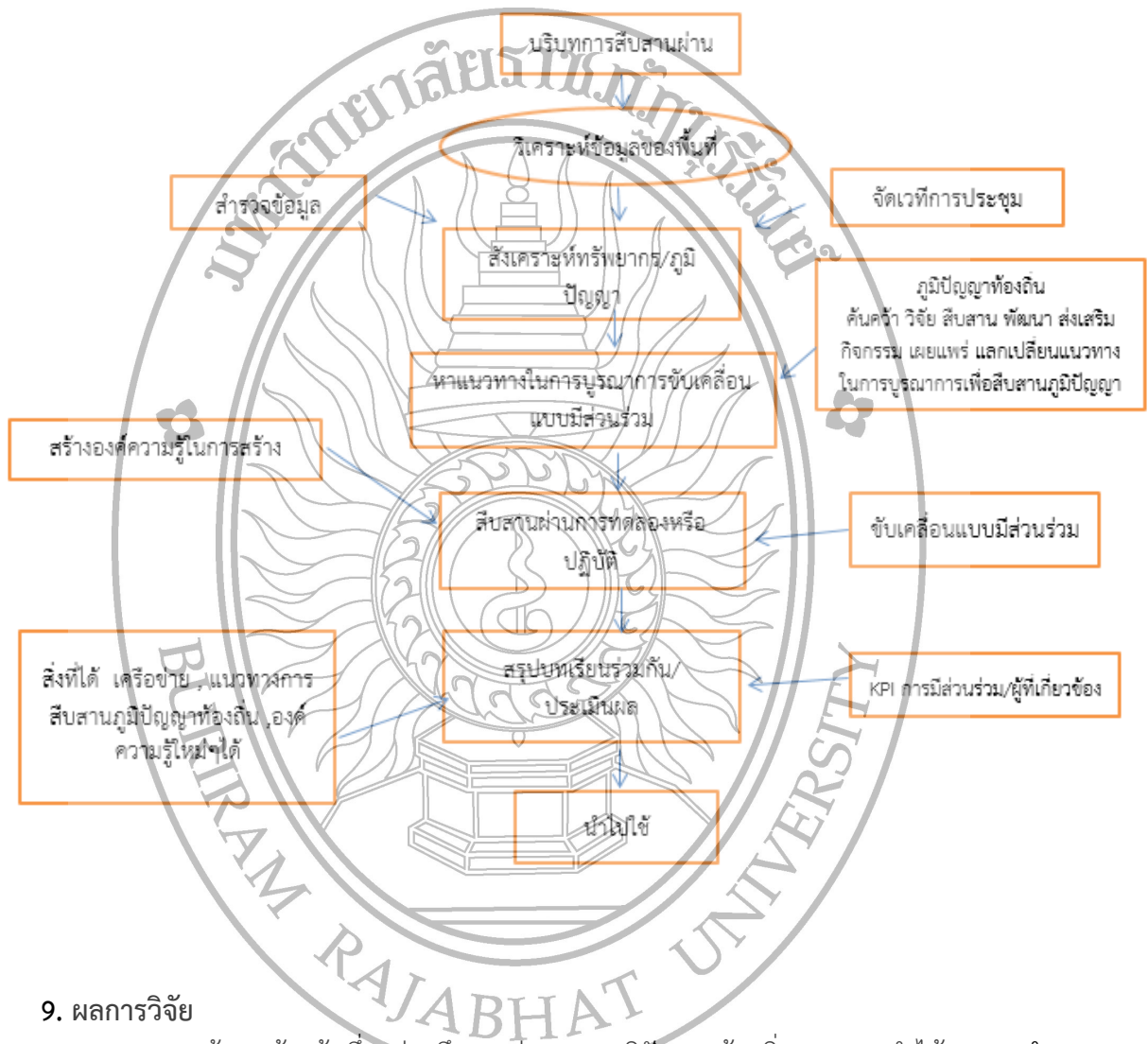
4 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured
interview) มาทำวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การจัดทำข้อมูล

(data processing) การตรวจสอบข้อมูล แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลให้มีลักษณะเป็นแนวคิดสรุปเชิงนามธรรม (abstract)

กระบวนการดำเนินการวิจัย

9. ผลการวิจัย

จากข้อมูลข้างต้นซึ่งกล่าวถึงการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทำไม้ตะพด ตำบลโนลน อำเภอพะพุตบาท จังหวัดสระบุรี สามารถสรุปในภาพรวมได้ดังนี้ สำหรับเหตุในการถ่ายทอดภูมิปัญญาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทำไม้ตะพด ตำบลโนลน อำเภอพะพุตบาท จังหวัดสระบุรีนั้นมี สาเหตุมาจาก

- 1). ความต้องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำไม้ตะพด
- 2). ความรักและชื่นชอบในการทำไม้ตะพด
- 3). ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำไม้ตะพด และ
- 4). การได้รับการถ่ายทอดเทคนิคและความชำนาญจากบรรพบุรุษ

ตอนที่ 1 สาเหตุของการถ่ายทอดภูมิปัญญา

สาเหตุแห่งการถ่ายทอดได้พบว่า กระบวนการการถ่ายทอดมีรากฐานมาจากความเป็นมาในการดำเนินชีวิตของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ทำการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการสร้างเป้าหมายของการถ่ายทอดภูมิปัญญาและความเชื่อที่ทำให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดอีกด้วย

1. ความเป็นมาของการถ่ายทอด

จากผลการศึกษาในเรื่องของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำไม้ตะพด ด้วยวิธีการทำลวดลายต่างๆบนไม้ไผ่รวก มีสาเหตุที่ทำให้คุณปู่ไสว แจ่มนาค มีความต้องการในการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

1.1 แรงจูงใจเพื่อนำไปพัฒนาเป็นอาชีพ

เนื่องจากภูมิหลังชีวิตของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นที่มีเส้นทางเดินมาจากอาชีพอื่นจนได้มาเรียนรู้การทำไม้ตะพด ทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นสาเหตุในการถ่ายทอดเพื่อเป็นอาชีพเลี้ยงตน ถ่ายทอดกันภายในครอบครัว ถ่ายทอดกันภายในชุมชน ดังสาเหตุอันเป็นที่มาของการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางการเงิน การหัดทำเพื่อประกอบเป็นอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัว

1.2 การได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญผู้ถ่ายทอดและผู้อื่น

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ถึงกรณีการได้รับการสนับสนุนให้ทำไม้ตะพด และการถ่ายทอดความรู้แทน ในเหตุปัจจัยนี้พบว่า การสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญผู้ถ่ายทอดนั้น เป็นการพัฒนาฝีมือและความคิดของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นให้พร้อมที่จะทำการถ่ายทอดความรู้ในการทำไม้ตะพด สืบสานต่อไปด้วย จากสาเหตุคือ ผู้เชี่ยวชาญมีความภูมิใจที่ได้รับโอกาสทำหน้าที่นี้แทนคนอื่นในการได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆอีกทั้งยังเป็นการฝึกฝีมือในการทำไม้ตะพด การทำลวดลายบนไม้ไผ่รวกในการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังต่อไป

2. เป้าหมายในการถ่ายทอดภูมิปัญญา

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นสู่นักศึกษาและชาวบ้านผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด มีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ไว้ภูมิปัญญาอยู่ไว้ของการทำไม้ตะพด หากแต่เป้าหมายที่ได้รับจากกระบวนการถ่ายทอดนั้น มีมากกว่าเพียงแค่การสืบทอดรูปแบบตัวงานผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่านั้น แต่เป็นการถ่ายทอดกระบวนการคิดการถ่ายทอดความรู้ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการถ่ายทอดที่ได้ตั้งไว้

2.1 ต้องการสร้างให้เกิดเป็นอาชีพ

จากการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อใช้เป็นการตีระฆังอย่างเดี่ยว โดยทุกคนจะต้องทำเองอย่างเช่นการทำไม้ตะพด ที่ใช้ไว้ตีระฆังในวัด หากแต่วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปเนื่องจากคนที่ทราบถึงวิธีการทำก็น้อยลงไป การทำไม้ตะพดจึงเปลี่ยนสถานะเป็นของจำหน่าย กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาการทำไม้ตะพดจึงมีเป้าหมายส่วนหนึ่งที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการถ่ายทอดสามารถทำได้ และสามารถนำไปสร้างเป็นอาชีพได้

2.2 ฟื้นฟูการสร้างสรรคการทำไม้ตะพด

ความสวยงามละเอียดลออของผลิตภัณฑ์ชิ้นนี้ แสดงออกให้เห็นถึงคุณค่าในผลิตภัณฑ์ชิ้นนี้ที่ต้องใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความเพียรพยายาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำไม้

ตะพุดในชนิดที่ต้องใช้ความชำนาญในการสร้างลวดลาย ความยากง่ายนี้เองเป็นผลอย่างยิ่งที่ทำให้กระบวนการการถ่ายทอดสามารถดำเนินต่อไปได้ หากปล่อยปละละเลยให้สูญหายไปด้วยความที่ไม่มีใครอยากจะทำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการฟื้นฟู การสร้างผลิตภัณฑ์ไม้ตะพุด ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ เพื่อให้คงอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอด

ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำไม้ตะพุด ด้วยวิธีการทำลวดลาย อันเป็นเหตุแห่งการถ่ายทอด สามารถแยกออกได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ความเชื่อในประเพณีท้องถิ่น

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ในจังหวัดสระบุรีของอำเภอพระพุทธบาท ยังคงมีประเพณีและวัฒนธรรมตามความเชื่อที่ย้อนรื้อกลับสืบสานต่อกันมา กระบวนการถ่ายทอดจะเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำไม้ตะพุด ผ่านตัวประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ดังความเชื่ออันเกี่ยวเนื่องกับการถ่ายทอดความรู้ในการทำไม้ตะพุด

3.2 ความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับสมัยก่อน

เป็นการเชื่อในสมัยก่อนที่เกิดการทำไม้ตะพุดขึ้นนั้นว่าไม้ตะพุดที่นำไปเคาะระฆังที่วัดพระพุทธบาทราชวรมิหารนั้นจะทำให้ไม้ตะพุดที่เคาะตีระฆังนั้นของการตีระฆังนั้น จะทำให้ขึ้นสวรรค์ เป็นความเชื่อด้านหนึ่งที่ทำกันมาตลอด

ตอนที่ 2 กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญา

จากการศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดการทำไม้ตะพุด ผู้สัมมนาได้มองลึกเข้าไปถึงขั้นตอนในการทำไม้ตะพุดแต่ละขั้นตอน การสังเกตที่เกิดขึ้นพบว่าในแต่ละขั้นตอน แฝงความลุ่มลึกในวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอด กลวิธีอันแยบยลในวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้นักศึกษา, ชาวบ้านในระแวกนั้นได้เป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมสามารถสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นใน 2 ด้านดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนของกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำไม้ตะพุด

ผู้สัมมนาได้เข้าไปเก็บข้อมูลภาคสนามพื้นที่สัมมนาในครั้งนี้ ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำ พบว่ามีขั้นตอนการถ่ายทอดการทำไม้ตะพุด ดังนี้ 1). การให้ความรู้เบื้องต้น 2). การเตรียมการทำไม้ตะพุด 3). การประดิษฐ์ไม้ตะพุด 4). การตกแต่งและการนำไปใช้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของการถ่ายทอด และวิธีการถ่ายทอดของขั้นตอนนั้นๆ อันประกอบไปด้วยความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติงานโดยสามารถวิเคราะห์ได้ตามขั้นตอนการทำไม้ตะพุด ดังต่อไปนี้

1.1 การให้ความรู้เบื้องต้น

ซึ่งในกระบวนการถ่ายทอดในขั้นตอนนี้จัดเป็นขั้นตอนแรกๆ ของกระบวนการทำงานจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมีเกณฑ์ในการออกแบบตามเฉพาะลวดลายที่ทำกันมาตั้งแต่สมัยอดีต ทั้งลายเลขแปด ลายพัน และลายไอ้น เน้นไปในเรื่องความหมายรูปร่างและความสวยงาม

1.2 ขั้นตอนการเตรียมทำไม้ตะพด

หลังจากการถ่ายทอดความรู้ในขั้นตอนการให้ความรู้เบื้องต้น จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ ออกเป็นประเด็น ดังนี้ 1). ด้านวัสดุ 2). ด้านอุปกรณ์ 3). ด้านบุคคล

1.3 ขั้นตอนในการทำไม้ตะพด

กระบวนการการถ่ายทอดภูมิปัญญา จากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นมีวิธีการถ่ายทอดด้วยการสาธิตทำให้ดูก่อน

1.4 ขั้นตอนการตกแต่งและนำไปใช้

จากการจากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า หลังจากการทำไม้ตะพดแล้วจะส่งขายให้พ่อค้าแม่ค้าและสินค้า (OTOP) ของจังหวัด จะเอาไม้ตะพดไปตัดแปลงเป็นไม้เท้า แกะสลักหัวไม้ตะพดให้เป็นรูปตามที่ต้องการ และไม้ตะพดนั้นสามารถนำไปใช้เคาะระฆังได้ จากผู้ที่มาสักการะไหว้พระวัดพระพุทธบาทวราวิหาร

ส่วนที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดภูมิปัญญา

จากการศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดการทำไม้ตะพด ผู้จัดทำโครงการสัมมนา mong ลึกเข้าไปถึงขั้นตอนในการทำไม้ตะพดแต่ละขั้นตอน การเฝ้าสังเกตที่เกิดขึ้นที่นำเข้าสู่กระบวนการการถ่ายทอดในแต่ละขั้นตอนนั้น ผลลัพธ์ได้ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมสามารถสะท้อนให้เห็นถึง 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

ผลที่ได้รับจากการกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่สำคัญคือ การเกิดช่างพื้นบ้านที่มีความสามารถในการทำไม้ตะพดให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ ในคุณสมบัติของช่างในด้านต่างๆ อันประกอบด้วย 1). ความรู้และความชำนาญในการทำไม้ตะพด 2). ความสามารถในการสืบสานภูมิปัญญา และ 3). หัวใจของความสำเร็จในการทำงาน

1.1 ความรู้และความชำนาญในการทำไม้ตะพด

ผลที่เกิดจากจากสัมภาษณ์ลงพื้นและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่า การที่จะทำไม้ตะพดนั้นใช้ระยะเวลาหลายปีที่ต้องใช้สมาธิในการทำที่มากพร้อมกับความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำไม้ตะพด

1.2 ความสามารถในการสืบสานภูมิปัญญา

ผลที่เกิดขึ้นความสามารถในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำไม้ตะพด พบว่าผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ได้รับการเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ เพื่อจุดประสงค์ที่จะสืบสานภูมิปัญญาในการทำไม้ตะพด เนื่องจากสาเหตุที่ปัจจุบันไม่มีผู้ที่จะสามารถทำไม้ตะพดได้เหลือเพียงไม่กี่ครอบครัวก็ยังคงอาชีพนี้ เพื่อที่จะให้ภูมิปัญญานี้ยังคงอยู่ต่อไป

1.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการทำไม้ตะพด

ผลที่เกิดจากการทำไม้ตะพดพบว่า ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากการทำไม้ตะพด ทำให้เกิดความรู้ วิธีการทำ วิธีการประยุกต์ให้พัฒนาในรูปแบบที่ทันสมัยขึ้น ในการทำไม้ตะพดแก่ผู้ถูก

ถ่ายทอดในการสืบสานภูมิปัญญาไม่ให้สูญหายไป และยังสามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้แก่ครอบครัวและยังสามารถเป็นแปรรูปเป็นสินค้า (OTOP) ประจำอำเภอพระพุทธบาท

2. สิ่งที่อยู่ใต้วงการถ่ายทอด

ผลที่ได้รับจากสิ่งที่อยู่ใต้วงการถ่ายทอดที่สำคัญคือ การเกิดความคิดและความรู้ในการทำตะพดที่สร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้และมีคุณค่าที่ควรสืบทอดกันต่อและยังเป็นการดึงดูดความสนใจของแหล่งท่องเที่ยวได้อีกด้วย อันประกอบด้วย 1.) ความสุขในการทำไม้ตะพด 2.) เกิดจากการสร้างรายได้ในครอบครัว 3.) สูญหายไปหากไม่อนุรักษ์ไว้

2.1 ความสุขจากการทำไม้ตะพด

ผลที่ได้รับจากการทำไม้ตะพดพบว่า ให้เกิดความสุขในการทำไม้ตะพดและเกิดความเพลิดเพลินในการใช้เวลาว่างในสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ขึ้นด้วยตนเองและยังสามารถนำความรู้ที่ตนเองนั้นสั่งสมมาให้ความรู้เชิงวิชาการในการทำไม้ตะพดให้กับชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษาที่อยากจะนำไปศึกษาอย่างภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ความรู้กับผู้ที่สนใจในรุ่นหลัง

2.2 เกิดการสร้างรายได้

ผลที่เกิดจกการสร้างรายพบว่า จากทำไม้ตะพดนั้นสามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมก็ตามให้กับคนในครอบครัวก็คือการสร้างรายได้ที่เกิดประโยชน์และมองเห็นคุณค่าของการทำไม้ตะพดนั้นและยังเป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับคนที่ตกงานสามารถมาเรียนรู้จากผู้ที่มีความชำนาญและสามารถนำไปทำและสร้างรายได้ก่อนได้และทางจังหวัดของบ้านตนเองเห็นด้วยว่าเป็นผลิตภัณฑ์ควรจะนำไปเป็นสินค้า (OTOP) ที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ขึ้นนี้ต่อไปได้

2.3 หากไม่มีการอนุรักษ์ไว้

ผลที่ได้รับเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าและความเชื่ออย่างหนึ่งพบว่า ทำให้เกิดความสนใจที่อยากจะสืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลังได้ทราบและเรียนรู้ที่ไม้ตะพดนั้นที่ทำต่อๆกันมาเกิดจากกระบวนการในการทำลวดลายและการทำไม้ตะพดผลิตภัณฑ์ขึ้นนี้ยังสามารถเสริมสร้างการท่องเที่ยวในเชิงการอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชนของตนเองอีกด้วย

ผลการสังเกตการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทำไม้ตะพดพบว่า ส่วนใหญ่จะทำไม้ตะพดที่บ้าน ทั้งนี้การเตรียมอุปกรณ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจะมีการเตรียมไว้ให้ การถ่ายทอดจะเน้นการถ่ายทอดโดยให้สัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงๆ ซึ่งบรรยากาศการในการทำจะเป็นกันเอง นอกจากนี้ก็จะได้รับการเชิญจากโรงเรียนในตำบลของอำเภอพระพุทธบาทซึ่งอยู่ใกล้กับที่ตั้งของช่างผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น ทำให้เกิดความสนใจที่อยากจะสืบสานและพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

10. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation) การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทำไม้ตะพด ตำบลชนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ซึ่งสอดคล้องกับ ปวัน มีนรัชธ์เรื่องเดช (2549: 102-111) ที่ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” พบว่า การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

1. สาเหตุของการถ่ายทอด

ผลที่เกิดจากกระบวนการการถ่ายทอดมีรากฐานมาจากความเป็นมาในการดำเนินชีวิตของผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ทำการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการสร้างเป้าหมายของการถ่ายทอดภูมิปัญญาและความเชื่อที่ทำให้เกิดกระบวนการถ่ายทอด ผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่นที่มีเส้นทางเดินมาจากอาชีพอื่นจนได้มาเรียนรู้การทำไม้ตะพุด ทำความเข้าใจและมีกปฏิบัติจนเกิดเป็นสาเหตุในการถ่ายทอดเพื่อเป็นอาชีพเลี้ยงตน ถ่ายทอดกันภายในครอบครัว ถ่ายทอดกันภายในชุมชน ดังสาเหตุอันเป็นที่มาของการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางการเงิน การหัดทำเพื่อประกอบเป็นอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัว

2. กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า มีการขั้นตอนการถ่ายทอดการทำไม้ตะพุด ดังนี้

กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทย

1. การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

2. การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรืออธิบายเพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

3. การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

4. วิธีถ่ายทอดโดยให้เรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง

เป็นวิธีที่จัดเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ภูมิปัญญาในรูปของสื่อประสมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจด้วยตนเองมากที่สุด เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม ศูนย์การเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

5. วิธีถ่ายทอดโดยจัดในรูปของแหล่งเรียนรู้

เป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ตลาดนัดภูมิปัญญา เป็นต้น โดยจัดเป็นแหล่งสำหรับการเรียนรู้ ถ่ายทอดภูมิปัญญาที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา การถ่ายทอดโดยวิธีนี้อาจรวมหมายถึงการใช้วิธีลายลักษณ์ในรูปของตำราต่าง ๆ ที่บันทึกไว้ด้วย

6. วิธีถ่ายทอดโดยใช้การแสดงพื้นบ้านเป็นสื่อ

เป็นวิธีที่ใช้การแสดงที่ชาวบ้านนิยมชมชอบเป็นสื่อในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทางภูมิปัญญา โดยที่ผู้รับการถ่ายทอดจะได้รับความรู้ไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้

7. วิธีถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยบันทึกองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์

ตำราต่าง ๆ และในรูปของสื่ออื่น ๆ เช่น วิดีทัศน์ในรูปของวีซีดี/ดีวีดี เทปเสียง หรือแผ่นซีดีเสียง รวมถึงเว็บไซต์ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาต่อไป ไม่ให้สูญหาย

8. การถ่ายทอดด้วยวิธีการผ่านทางกิจกรรมอย่างง่าย ๆ เช่น การละเล่น การเล่นนิทาน การทายปริศนาซึ่งมักเป็นวิธีที่ใช้เด็ก มักมุ่งเน้นในเรื่องของจริยธรรม

9. การถ่ายทอดในรูปแบบของการบันเทิง

เป็นการสอดแทรกในเนื้อหาหรือคำร้องของการแสดงต่าง ๆ เช่น ลิเก โนรา หนังตะลุง หมอรำ ซึ่งมักกล่าวถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ธรรมเนียม ประเพณี คติคำสอน อาชีพ จารีต ประเพณี เป็นต้น

10. การถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร

ในอดีตมีการจารลงในใบลาน และเขียนลงในสมุดข่อย ส่วน ในยุคปัจจุบันจะถ่ายทอดผ่านทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

3. ผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผลที่ได้รับจากการกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่สำคัญคือ การเกิดช่างพื้นบ้านที่มีความสามารถในการทำไม้ตะพดให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ ในคุณสมบัติของช่างในด้านต่างๆ อันประกอบด้วย

- 1). ความรู้และความชำนาญในการทำไม้ตะพด
- 2). วิธีการในการสืบสานภูมิปัญญาการทำไม้ตะพด
- 3). เพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าและความเชื่ออย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความสนใจที่อยากสืบสานต่อไปให้คนรุ่นหลังได้ทราบและเรียนรู้ที่ไม้ตะพดนั้นๆ

4). สามารถเสริมสร้างการท่องเที่ยวในเชิงการอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชนของตนเองอีกด้วย

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางการยกระดับการพัฒนาความรู้ สามารถที่จะเป็นต้นแบบในการนำไปปฏิบัติตาม โดยการเป็นต้นแบบต้นแบบการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และถ่ายทอดความรู้สู่สาธารณชน สามารถนำไปแก้ปัญหาความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคม เมื่อบุคคลมีความพอเพียงพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงทำประโยชน์เพื่อ

สังคมต่อไป โดยการแบ่งปันความรู้ความช่วยเหลือผู้อื่น สร้างกลุ่มและเครือข่ายเพื่อเป็นแบบอย่างแก่
ชุมชนอื่น เพื่อการพัฒนาคุณภาพของสังคมและชุมชนให้ดีขึ้น

11. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการให้ความรู้และกระบวนการถ่ายทอดในการทำไม้ตะพดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่
ท้องถิ่นอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสมรณะเพื่อดำเนินการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมอย่าง
ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอาง, และวิศนี ศีลตระกูล. (2533). ภูมิปัญญาชาวบ้านเทคโนโลยีพื้นฐานและ
แหล่งวิทยาการชุมชนในการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนหน่วยที่ 1-8.
นนทบุรี :มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดวงฤทัย อรรถแสง. (2552). กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าไหมมัดหมี่ย้อม
ธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตรรัตน์ วรพิมพ์รัตน์. (2551). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นในอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐ
ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครอง:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัญญพัทธ์ ศรีบุญสถิตพงษ์. (2551). บทบาทของเทศบาลนครอุบลราชธานีในการอนุรักษ์
วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการจัดงานประเพณี แห่เทียน
พรรษา จังหวัดอุบลราชธานี. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต,
สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปวัน มีนรักษ์เรืองเดช. 2549. การประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติของประชาชนที่เข้า
ร่วมโครงการชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2536). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร. ทิศทางไทย, 1(5), 1-10.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. 2540. แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ